

BİLGİSAYAR DESTEKLİ DİNLEME EĞİTİMİNİN VERİMLİLİĞİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Ali GÖÇER*, Turan BIYIK**

Makale Geliş Tarihi: 07.12.2023

Makale Kabul Tarihi:30.08.2024

Özet

Topluluklar halinde yaşayan insan için iletişim temel ihtiyaç haline gelmiştir. Tarih boyunca çeşitli yöntem ve araçlarla iletişim sağlayan insan için en temel araç dildir. Temel dil becerilerinin ilk edinileni ve en çok kullanılanı olan dinleme becerisi diğer temel dil becerilerine göre üzerine yapılan çalışmalar bakımından ihmal edilmiş ve öğretim programlarında geç yer bulabilmiştir. Son yıllarda dinleme becerisinin önemi daha iyi anlaşılmış ve dinleme becerisi üzerine yapılan araştırmalar artmıştır. Bu çalışmada bilgisayar destekli dinleme eğitiminin verimlilik durumu araştırılmıştır. Araştırma bilgisayar destekli ortam ve uygulamalar çerçevesinde eylem planlarıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmada araştırmacıyı da sürece dahil edip dinleme eğitimindeki mevcut durumu daha iyi hale getirmek, sorunlara çözüm üretmek amaçlanmıştır. Araştırmanın amacına uygun olarak araştırma nitel araştırma çerçevesinde eylem araştırma deseniyle yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu Kayseri’de bir devlet okulunda altıncı sınıfta öğrenim gören on altı öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma Türkçe ders kitabında bulunan dinleme metinleri ve etkinliklerinin bilgisayar destekli ortamlarda ve uygulamalarla yürütülmesi üzerine tasarlanmış eylem planları çerçevesinde yürütülmüştür. Araştırmada dört farklı eylem planı kullanılmış, eylem uygulamaları dört haftada ve toplamda sekiz ders saatinde tamamlanmıştır. Veriler görüşme, gözlem, araştırmacı günlüğü ve etkinliklerde kullanılan çalışma kağıtları ile elde edilmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi ile incelenmiş, bulgular kodlar ve temalar halinde tablolarla sunulmuştur. Araştırma neticesinde dinleme eğitiminin bilgisayar destekli ortamlarda ve uygulamalarla yürütülmesinin dinleme eğitiminde karşılaşılan çeşitli sorunları gidererek öğrencilerin derse yönelik tutum ve motivasyonlarına, hedeflenen kazanımların kavratılmasına ve dinleme eğitiminin verimli bir süreç içinde yürütülmesine olumlu katkı sağladığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dinleme becerisi, Dinleme eğitimi, Bilgisayar destekli eğitim.

* Prof. Dr., Erciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Kayseri / Türkiye, gocer@erciyes.edu.tr, ORCID : 0000-0002-6880-2611

** Türkçe Öğretmeni, Millî Eğitim Bakanlığı, turan2145@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-4338-7917

A RESEARCH ON THE EFFICIENCY OF COMPUTER-AIDED LISTENING EDUCATION

Abstract

Communication has become a basic need for people living in communities. Language is the most basic tool for a person who has provided communication with various methods and tools throughout history. The listening skill, which is the first acquired and most used of basic language skills, has been neglected in terms of studies conducted on it compared to other basic language skills and has found a late place in educational programs. In recent years, the importance of listening skills has been better understood and research on listening skills has increased. In this study, the efficiency status of computer aided listening education was investigated. The research was carried out with action plans within the framework of computer-aided environment and applications. In the study, it is aimed to involve the researcher in the process and to make the current situation in listening education better and to produce solutions to problems. In accordance with the purpose of the research, the research was conducted with the action research pattern within the framework of qualitative research. The study group of the research consists of sixteen students studying in the sixth grade at a public school in Kayseri. The research was conducted within the framework of action plans designed on the implementation of listening texts and activities found in the Turkish textbook in computer-aided environments and applications. Four different action plans were used in the research, the action applications were completed in four weeks and a total of eight lesson hours. The data were obtained through interviews, observations, researcher diary and working papers used in the activities. The obtained data were examined by content analysis and the findings were presented with tables in the form of codes and themes. As a result of the research, it has been concluded that conducting listening education in computer-aided environments and applications makes a positive contribution to students' attitudes and motivations towards the lesson, understanding the targeted achievements and conducting listening education in an efficient process by eliminating various problems encountered in listening education.

Keywords: Listening skills, Listening education, Computer aided education.

1. GİRİŞ

İnsanın topluluklar halinde yaşaması; düşünme, analiz etme yetisine sahip sosyal bir canlı olması kendini ve çevreyi anlama-anlatma ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. İnsanın sosyal bir varlık olması iletişim halinde olmasını gerektirmektedir (Doğan, 2013: 2). İletişim, duygu düşünce ve bilgileri çeşitli yollarla aktarma (TDK, 2019) olarak tanımlanmıştır. İletişimi Başkan (2003: 15) “gönderici tarafından alıcı üzerinde etki yaratmak amacıyla anlam yüklü birimlerden yararlanarak bildirinin ulaştırılması”, Yalçın ve Şengül (2007) “insanların iletmek istediği kavramların kodlar ve simgelerle diğer kişilerle paylaştıkları dinamik süreç, Sevim (2018) ortak sembol ve davranışlarla bilgilerin paylaşılma süreci” olarak tanımlamıştır.

Tarih boyunca çeşitli yöntem ve araçlarla iletişim kuran insan için en temel iletişim aracı dildir. Emiroğlu'na göre (2019) dilin tüm işlevlerini ve özelliklerini yansıtacak bir tanımının yapılması mümkün değildir. Doğal iletişim aracı olan dil mucizevi özelliklere sahiptir. Dil, sınırlı sayıdaki sesle sonsuz sayıda kelime ve anlam oluşturabilir, insan ürünü olmasına rağmen insanüstü özelliklere sahiptir. Eker'e (2003) göre dilin insanın fiziksel, kültürel, sosyal, ruhsal vb. tüm değerleriyle birleşmiş, kaynaşmış özellikte olması sebebiyle dilin bütüncül bir tanımının yapılması mümkün olmamıştır. Her ne kadar dilin tüm işlev ve özelliklerini kapsayacak bir tanımının yapılması zor olsa da araştırmacılar dilin çeşitli

yönlerini ve işlevlerini öne çıkararak dili tanımlamışlardır. Dil “insanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, zeban (TDK, 2019)” “insanların meramlarını anlatmak için kullandıkları bir sesli işaretler sistemi” (Banguoğlu 2004), “kavramları belirten bir göstergeler dizgesi” (Saussure 1998: 18), “evreni algılayış ve yansıtmanın ses ve sözle göstergesi” (Bozkurt 2004), “insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendi kanunları içerisinde yaşayan ve gelişen canlı bir varlık, milleti birleştiren, koruyan ve onun ortak malı olan sosyal bir müessese, seslerden örülmüş muazzam bir yapı, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış gizli bir anlaşmalar ve sözleşmeler sistemi” (Ergin: 3) olarak tanımlanmıştır.

Doğal ve temel iletişim aracı olan dili birey daha anne karnındayken edinmeye başlar. Dil edinimi bireyin ailesi ve çevresiyle etkileşimi sayesinde ortaya çıkar. Alyılmaz’a göre (2010) bireyin edindiği dili doğru ve etkili kullanması için iyi bir dil eğitimine ihtiyacı vardır. Kurt (2006) kusursuz bir iletişim becerisi kazanmanın iyi bir dil eğitimi olmadan mümkün olmayacağını, ana dilin inceliklerini öğrenen bireyin dili etkili ve doğru kullanabileceğini söylemektedir.

Temel dil becerileri dinleme, okuma, konuşma ve yazma olarak belirlenmiştir (TDÖP 2019). Alanyazında dinleme ve okuma becerileri anlama başlığı altında; konuşma ve yazma becerileri anlatma başlığı altında toplanmıştır (Büyükikiz ve Hasırcı, 2013; Çaylı ve Göçer, 2021; Doğan, 2013: 153; Kardaş ve Harre, 2015; Kemiksiz, 2015: 300; Maden ve Durukan, 2011; Melanlıoğlu, 2012: 1584; Yıldız, 2015: 19).

Dinleme Türk Dil Kurumu sözlüğünde (2019) “işitmek için kulak vermek; birinin sözünü, öğüdünü kabul edip gereğince davranmak” olarak tanımlanmaktadır. Araştırmacılar dinlemeyi “sözlü iletişim sürecinde etkili anlama ve cevap verme yeteneği” (Johnson 1951: 58); “seslerin ve varsa konuşma görüntülerinin farkında olmayla ve onlara dikkati vermeyle başlayan, belli işitsel işaretlerin tanınması ve hatırlanmasıyla süren ve anlamlandırılmasıyla son bulan psikolojik bir süreç” (Ergin ve Birol 2000: 115), “sözel bir girdiyi anlama ve yorumlama süreci; anlamaya dayalı, birçok işlemin bir arada, etkileşimsel olarak gerçekleştiği bir edim” (Keçik ve Uzun 2004) olarak tanımlamıştır.

Dinleme becerisi temel dil becerileri içinde ilk elde edilenidir (Aytan vd. 2014: 280; Doğan, 2008: 269; İşeri ve Yılmaz, 2008; Yıldız, 2015: 20) Birey daha anne karnında sesleri duymaya ve anlamlandırmaya çalışır. Dinleme becerisi bireyin günlük hayatta en çok kullandığı temel dil becerisidir (Feyten, 1996; Akt: Yaman, 2015: 310). Kişinin gün boyu yaptığı faaliyetlerin takip edilmesi durumunda en çok kullandığı dil becerisinin konuşma ve dinleme olduğu görülecektir (Gücüyeter, 2009: 163).

Alanyazın incelendiğinde dinleme becerisi üzerine yapılan araştırmaların her ne kadar son dönemde arttığı görülse de diğer temel dil becerilerine göre ihmal edildiği ve geride kaldığı görülmektedir (Akyol 2010: 1; Çifçi, 2001: 166; Doğan, 2013: 154; Melanlıoğlu, 2013: 34; Özbay ve Melanlıoğlu, 2012, Göçer ve Bıyık 2022).

Bireyin -herhangi bir sağlık sorunu yoksa- doğumdan önce elde etmeye başladığı dinleme becerisini doğru ve etkili kullanılabilmesi sistemli bir eğitim sürecinden geçmesini gerektirmektedir. Yalçın (2002) dinleme becerisinin anlamının en önemli unsuru olduğunu, hayat boyunca kullandığımız bu becerinin bireyin eğitim kurumlarına başladığı andan itibaren sistemli bir süreç içinde ele alınıp geliştirilmesi gerektiğini; Maden ve Durukan (2011) dinleme becerisinin geliştirilebilmesi için eğitim sürecinin gerekli olduğunu; Çaylı ve Göçer (2019) öğrenme sürecinin en önemli adımını oluşturan dinleme eğitiminin okullarda planlı bir şekilde yürütülmesinin önemini, dinleme becerisi eğitiminde inisiyatifin sadece öğrenciye bırakılmaması gerektiğini vurgulamaktadır. Planlı ve sistemli bir öğretim süreciyle dinleme becerisini doğru ve etkili kullanma öğretilip geliştirilebilir.

Araştırmada dinleme eğitiminde bilgisayar destekli ortamların kullanılmasının verimlilik durumu araştırılmak ve eylem planları çerçevesinde yürütülecek süreç içinde gözlem, görüşme ve dokümanlardan elde edilen verilerle durumu iyileştirecek tedbirler ortaya koymak amaçlanmıştır.

2. YÖNTEM

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi çerçevesinde eylem araştırması deseni kullanılmıştır. Karasar (2020), eylem araştırmasını uzman araştırmacıların yürütücülüğünde, uygulayıcıların ve probleme taraf olanların da katılımıyla var olan uygulamanın eleştirel bir değerlendirmesini yaparak, durumu iyileştirmek için alınması gereken önlemlerin tespit edilip uygulamaya aktarma kararının alındığı bir araştırma olarak tanımlamaktadır. Büyüköztürk vd. (2014) eylem araştırması ile sınıf içinde yeni öğrenme-öğretmen süreçlerine odaklanarak yeni öğretim yöntemleri, stratejileri, bireysel farklılıklar, öğretim süreçleri gibi konularda belirlenen sorunlara çözüm aranabileceğine vurgu yapmaktadır. Bu çalışmada bilgisayar destekli dinleme eğitiminin verimlilik durumunun ortaya koyulması ve durumun iyileştirecek tedbirlerin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın amacına uygun olarak araştırmacıyı da sürece dahil edip mevcut durumu daha iyi hale getirmek, sorunlara çözüm üretmek üzere araştırmada eylem araştırması deseni kullanılmıştır.

2.1. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın geçerliği ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla veri toplama araçlarında çeşitlemeye gidilmiştir. Yıldırım ve şimşek (2011) gerçeğin farklı yönlerini ve oluşumları görebilmek için farklı göstergeler ve kaynakların kullanılması gerektiğini; araştırmada farklı yöntemlerle elde edilen verilerin birbirini teyit edecek şekilde kullanılmasının sonuçların geçerliğini ve güvenilirliğini arttırdığını vurgulamaktadır. Araştırmada gözlem formu, görüşme formu, araştırmacı günlüğü ve araştırma sürecindeki uygulamalarda kullanılan çalışma yaprakları veri toplama araçları olarak kullanılmıştır.

2.1.1 Gözlem

Araştırmanın veri toplama araçlarında gözlem formu kullanılmıştır. “Gözlem, herhangi bir ortamda ya da kurumda oluşan davranışı ayrıntılı olarak tanımlamak amacıyla kullanılan bir yöntemdir” (Yıldırım ve şimşek, 2011). Araştırmada kullanılan gözlem formu dinleme becerisi üzerine yapılan araştırmalar taranarak geliştirilmiş, iki farklı uzmanın görüşüne

sunulmuş, uzman görüşlerine göre düzenlenerek gözlem formuna son hali verilmiştir. Gözlem formu uygulama sürecinde araştırmacı tarafından doldurulmuş, alınan notlar daha sonra bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Form doldurulurken araştırmaya katkı sağlayacak, araştırmanın amacına hizmet edecek önemli olaylar, durumlar titizlikle not edilmiştir. Notlar daha sonra bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

2.1.2. Görüşme

Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formuyla “hem sabit seçenekli cevaplama hem de ilgili alanda derinlemesine gidilebilmeyi birleştirmek” (Büyüköztürk vd., 2014: 152) mümkün olmaktadır. Araştırmada bilgisayar destekli dinleme eğitimiyle ilgili uygulamalar hakkında derinlemesine bilgi edinmek için yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunun yarı yapılandırılmış olması araştırmacıya esneklik, araştırmanın kolay yürütülmesine katkı sağlamıştır. Araştırmada kullanılan görüşme formu dinleme becerisi üzerine yapılan araştırmalar taranarak geliştirilmiş, iki farklı uzmanın görüşüne sunulmuş, uzman görüşlerine göre düzenlenerek görüşme formuna son hali verilmiştir. Görüşme formu görüşme anında doldurulmuş, alınan notlar daha sonra bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Görüşmeler her katılımcı için 10-15 dk. sürmüştür. Görüşmeler yüz yüze yapılmış, izin veren katılımcılarla yapılan görüşmeler ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir.

2.1.3. Araştırmacı Günlüğü

Araştırmada eylem planlarının uygulanması esnasında ve sonrasında katılımcıların durumları, uygulama ortamı, uygulamada göze çarpan durumlar ve aksaklıklar araştırmacı günlüğüne not edilmiştir. Araştırmacı günlükleri daha sonra temize çekilmiş ve bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Elde edilen veriler kodlanarak tablolar haline getirilmiştir.

2.1.4. Çalışma Yaprakları

Eylem planı çerçevesinde hedeflenen kazanımlar doğrultusunda çalışma yaprakları hazırlanmıştır. Yapılan eylem uygulamalarında kullanılan çalışma yaprakları uygulama bitiminde toplanmış ve analiz edilmiştir. Çalışma yapraklarından elde edilen veriler tablolar halinde bulgulara eklenmiştir.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmada nitel araştırma yöntemine uygun olarak kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2011) kolay ulaşılabilir durum örneklemesinin araştırmanın hızlı bir şekilde yürütülmesine imkân tanıyacağını, araştırma sürecinde araştırmacıya süreci yönetmede kolaylık sağlayacağını belirtmektedir. Araştırmanın çalışma grubunu araştırmaya gönüllü olarak katılan Kayseri ilinde bir devlet okulunda öğrenim gören on sekiz altıncı sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Öğrencilerden sekizi erkek, onu kızdır. Öğrencilerin 11-12 yaş aralığındadır. Öğrencilerin bilgileri gizli tutulmuş, araştırmada öğrenciler Ö₁, Ö₂, Ö₃, Ö₄ ... olarak kodlanmışlardır.

2.3. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi ile incelenmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2011) içerik analizindeki temel amacın verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere

ulaşmak olduğunu ve verilerin önce kavramsallaştırılması ve daha sonra da elde edilen kavramların mantıklı bir şekilde düzenlemesi ve buna göre veriyi açıklayan temalara ulaşılmasının gerektiğini belirtmektedir. Veri toplama araçlarıyla elde edilen veriler içerik analiziyle incelenmiş, elde edilen bulgular kod, kategori ve temalar halinde okuyucunun bulguları bütüncül olarak görebilmesi amacıyla tablolar halinde sunulmuştur. Veriler yorumlanırken kod, kategori ve temaya uygun olan katılımcı ve araştırmacının ifadeleri doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur.

2.4. Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın her aşamasında geçerlik ve güvenirliliğe dikkat edilmiştir. Araştırmanın veri toplama araçları alanyazın taranarak ve uzman görüşü alınarak oluşturulmuş, veri toplama araçlarında çeşitleme yapılmış, eylem planının uygulanmasında katılımcılarla uzun süreli etkileşim sağlanmış, süreç boyunca gerçekleştirilen her eylem planından sonra uzman görüşü alınarak sürece yön verilmiş, elde edilen veriler katılımcı teyidine sunulmuş, bulgular oluşturulurken katılımcıların ve araştırmacının verdiği bilgiler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur.

2.5. Eylem Araştırması Süreci

Araştırmada dört adet eylem planı kullanılmıştır. Eylem planları hazırlanırken 6. sınıf Türkçe dersi yıllık planında öngörülen dinleme kazanımları ve dersin işleniş takvimi göz önünde bulundurulmuştur. Eylem planları hazırlanırken uzman görüşü alınmış, her eylem planının uygulanmasından sonra elde edilen veriler uzman görüşüne sunulmuş, uzman görüşlerine göre eylem planları karşılaşılan sorunlara göre tekrar ele alınmıştır. Eylem planları yürütülürken araştırmanın amacına uygun çeşitli revizyonlar yapılmıştır. Eylem planları derse hazırlık, dersin işleniş ve değerlendirme olmak üzere üç aşamada yürütülmüştür. Hazırlık aşamasında öğrencilerin kazanımla ilgili ön bilgileri kontrol edilmiş, öğrencilerin hazırbulunuşluklarını arttırmak için bilgiler hatırlatılmıştır. Dersin işleniş aşamasında öğrenciler bilgisayar laboratuvarında kişisel bilgisayarlarda kulaklık kullanarak belirlenen dinleme metnini hedeflenen kazanım çerçevesinde dinlemişler ve dinleme metniyle ilgili etkinlikleri yapmışlardır. Değerlendirme aşamasında öğrencilere dinledikleri metinle ilgili küçük bir yazılı sınav uygulanmış ayrıca ders sürecini değerlendirmek amacıyla kısa soru cevap uygulamaları yapılmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Görüşme Formuyla Elde Edilen Bulgular

Katılımcılarla yapılan görüşmelerde bilgisayar destekli dinleme eğitiminin verimlilik durumu tespit edilmeye çalışılmıştır. Katılımcıların verdikleri cevaplar kodlar ve temalar halinde tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1. Bilgisayar destekli dinleme eğitimi hakkında katılımcı görüşleri

Katılımcı Görüşleri	Kodlar	Temalar
Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16} Daha net duyuyorum. Kulaklıkla dinlemek daha güzel. Kulaklı dinlerken gürültü olmuyor. Ö _{1,2,5,6,7,8,9,10,12,13,14,15} Ses karışıklığı	Metni duyma Gürültü	Sorunların giderilmesi

olmuyor daha net duyuyorum. Ö _{1,2,8,9,11,13,14,16} Metni daha iyi anladım. Ö _{1,3,5,6,7,9,10,11,14} Metni etkileşimli tahtada açarken çok gürültü oluyordu duyamıyordum. Şimdi net olarak duydum.	Vakit kazanma	
Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16} Anlamını bilmediğim kelimelerin anlamları bilgisayardan araştırdım. Ö _{1,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16} Metinle ilgili bilmediklerimi buradan araştırabiliyorum.	Araştırma	
Ö _{1,2,3,5,9,10,11,12,16} Burada herkes metni dinliyor ve daha sessiz. Ö _{1,2,3,4,5,8,9,11,12,14,15,16} Metni dinlerken herkes sessiz oluyor.	Güdüleme	
Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16} Metni istediğim kadar dinleyebiliyorum. Videoyu kendim kontrol edebiliyorum.	Tekrar dinleme	
Ö _{1,2,3,4,8,9,11,12,16} Sınıfta metni dinlerken heyecanlanıyorum, yazamıyorum. Burada not almak daha kolay.	Not alma	Motivasyon
Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16} Video şeklinde olması daha çok ilgi çekiyor. Ö _{1,3,6,9,10,15,16} Metni net duyunca anlatılanları daha iyi anladım. Ö _{1,5,9,14,16} Dinlediğim metnin görsellerinin olması daha ilgi çekici.	Dikkat çekicilik	
Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,14,15} Dersi burada işlemek daha zevkli. Ö _{1,2,3,5,8,9,11} Sınıftan farklı bir yerde ders yapmak daha güzel.	İlgi çekici	
Ö _{1,2,3,5,8,9,11} Bilgisayarda veya kulaklıkta sorun çıkabiliyor.	Donanım eksikliği	
Ö _{1,2,3,5,8,9} Bazı arkadaşlarım metinle ilgili cevapları internette araştırıyor. Ö _{6,9,11,2,16} Bilgisayarı doğru kullanmayanlar var.	Dikkat dağıtıcı	Sorunlar

Tablo 1 incelendiğinde katılımcılar bilgisayar destekli dinleme eğitimi uygulamaları ile metni daha iyi duyduklarını ifade etmiştir. Uygulamalar ile sınıf içi-dışı gürültü, ses kaynağına uzaklık, sesin duyulmaması, sınıfın kalabalık olması, oturma düzeninin oluşturduğu durumlar, sesin ayarsızlığı, vakit kaybı sorunlarının giderildiği görülmüştür. Bilgisayar destekli dinleme uygulamalarının öğrencilerin derse yönelik motivasyon ve tutumlarına olumlu katkı sağladığı görülmüştür. Verimli bir dinleme eğitimi süreci için uygulamalar gerçekleştirilirken donanımsal yeterliliğin sağlanması ve öğrencilerin bilgisayarları dersin amaçları çerçevesinde kullanmasına dikkat edilmesi gerektiği görülmüştür.

3.2. Eylem Uygulamalarında Araştırmacı Günlüğü ve Çalışma Kağıtlarıyla Elde Edilen Bulgular

3.2.1. Eylem Planı 1

Eylem Planı 1, 6. sınıf Türkçe ders kitabındaki dinleme adlı metnin işleniş sürecine yönelik olarak hazırlanmıştır. Yıllık planda metinle ilgili kazanımlar gözden geçirilmiş ve

kazanımlara uygun etkinlikler ve çalışma kâğıdı hazırlanmıştır. Eylem bilgisayar laboratuvarında gerçekleştirileceği için ders öncesinde bilgisayarlar hazır hale getirilmiş, öğrencilerin derse gelirken yanlarında bilgisayara bağlayabilecekleri kulaklık bulundurmaları istenmiştir.

Tablo 2. Eylem 1 öğretmen günlüğü notları

Notlar	Kodlar	Temalar
(1) Derse girmeden önce laboratuvarı havalandırdım. Aydınlik olması için ışıkları açtım.	Ortam hazırlığı	Hazırlık
(2) Bilgisayarları açtım. (3) Bütün bilgisayarlara dinleme metninin açılacağı internet adresini kopyaladım. İki öğrenci kulaklık getirmeyi unutmuş.	Bilgisayar hazırlığı	
(4) Öğrenciler farklı bir ortamda ders işleyecekleri için heyecanlılar. (5) Öğrenciler meraklı gözlerle birbirlerine bakıyorlar.	Merak Heyecan	Motivasyon
(6) Dinleme metninin konusuyla ilgili ön hazırlık amacıyla soru cevap çalışması yaptık. (7) Öğrenciler istekli. Dinleme metnini bir kez dinlettim. (9) Sınıf çok sessiz. (10) Anlamadıkları kelimeleri not ettiler. (10) Metinle ilgili notlar alıyorlar. (11) Metni tekrar dinlemek istediklerini söylediler.	İsteklilik	
(12) Metni dinledikten sonra önemli noktaların neler olduğunu sordum. Eller havada.	Not alma	Kazanımlara ulaşma
(13) Etkinlikleri yaptık. Kelimelerin anlamlarını tahmin ettiler. Tahminler doğru. (14) Metinle ilgili sorulara cevap verdiler. (15) Aldıkları notlardan anlamını bilmedikleri kelimelerin anlamlarını tahmin ettiler.	Derse katılım	
(16) Dinledikleri metinle ilgili çalışma kağıdındaki soruları çözdüler. Cevaplar harika.	Memnuniyet	
(17) Dersin sonunda yaptığımız uygulama ile ilgili konuştuk. Dersin bu şekilde işlenmesinden çok memnunlar.	Gürültü	
(18) Hiç gürültü olmadığını, herkes rahatça dinlediğini söyledi.		

Tablo 2’de görüldüğü üzere araştırmacının aldığı notlardan elde edilen verilere göre ortamın derse hazırlanması gerektiği görülmüştür. Dersin laboratuvarında işlenmesi öğrencileri heyecanlandırmış ve isteklendirmiştir. Hedeflenen “not alarak dinler” kazanımının kavrandığı görülmüştür. Gerçekleştirilen eylem planıyla öğrencilerin derse karşı motivasyonları artmış, dinleme eğitiminde karşılaşılan “derse karşı edinilen olumsuz tutum, dinleme metnini duyamama, dinleme metninin ilgisini çekmemesi, gürültü, dinleme etkinliklerinin sıkıcı olması, etkinliklerin tek tip olması, uzun olması, öğretmenin ses tonunu ayarlayamaması” gibi sorunlara çözüm önerisi sunulmuştur. Araştırmacı günlüğünde not alınan öğrenci davranışlarından ve sözlerinden hareketle bilgisayar laboratuvarında gerçekleştirilen dinleme dersi eylemiyle hedeflenen kazanımlara ulaşmada olumlu sonuçlar elde edildiği

görülmüştür. Öğrencilerin ders için gerekli materyalleri getirmeyi unutmaya olasılığına karşı önlem alınması gerektiği görülmüştür.

Tablo 3. Eylem 1 çalışma kağıdındaki kelime sorusuna verilen cevapların durumu

Kelimeler	SCD	Öğrenciler
Istırap	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,12,13,15,16}
	Yanlış	Ö ₁₁
	Boş	Ö ₁₄
Telaffuz	Doğru	Ö _{2,3,4,5,6,7,9,10,12,13,15}
	Yanlış	Ö _{1,8,16}
	Boş	Ö ₁₁
Mektep	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	----
	Boş	----
Vefa	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,9,10,12,13,14,15,16}
	Yanlış	Ö ₁₁
	Boş	Ö ₈
Fevkalade	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	----
	Boş	----
Gayri ihtiyari	Doğru	Ö _{3,4,5,7,9,10,12,13,14,15}
	Yanlış	Ö _{1,2,6,8,11}
	Boş	Ö ₁₆

Tablo 3’te görüldüğü gibi çalışma yaprağında metinde geçen altı kelime verilmiştir. Metnin bağlamından hareketle kelimelerin anlamlarının tahmin edilmesi istenmiştir. Bu etkinliğe öğrencilerin etkin katılım sağladığı görülmüştür. Katılımcıların çoğu “gayri ihtiyari” kelimesi hariç diğer kelimelerin anlamlarını doğru tahmin etmiş ve kelimelerle ilgili cümleler oluşturmakta zorluk çekmemişlerdir. Anlamı bilinmeyen sözcüklerin anlamları metnin bağlamından yola çıkılarak, betimsel, sözlü, yaşantısal, karşılaştırmalı, eşanlamlı ipuçları ile buldurulmaya çalışılmıştır. Kelimelerin sözlük anlamları TDK’nin internet sitesinden kontrol edilerek öğrencilerin tahminleriyle karşılaştırılmıştır.

Tablo 4. Eylem 1. çalışma kağıdındaki metni anlamaya yönelik sorulara verilen cevapların durumu

Sorular	SCD	Öğrenciler
Öğretmen nerede görev yapmaktadır?	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	---
	Boş	---
Munise kiminle yaşamaktadır?	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	---
	Boş	---
Öğretmene “Çalığışu” lakabı neden takılmıştır?	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,12,13,14,15,16}
	Yanlış	Ö ₁₁
	Boş	---
Öğretmen Munise’yi ne zaman fark etmiştir?	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,12,13,14,15,16}
	Yanlış	Ö ₁₁

	Boş	---
Öğretmenin Munise'yle bağ kurmasının sebebi nedir?	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,7,9,10,12,13,14,15,16}
	Yanlış	Ö _{6,8,11}
	Boş	---
Munise'nin dış görüntüsü nasıl anlatılmaktadır?	Doğru	Ö _{3,4,5,7,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	Ö _{6,8}
	Boş	---

Tablo 4'te görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğrencilerin çoğu metni anlamaya yönelik sorulara doğru cevap vermiştir. Metni anlamaya yönelik sorular boş bırakılmamış, on altı öğrenciden sadece üç öğrenci bazı sorulara yanlış cevap vermiştir. İki soruya öğrencilerin tamamı doğru cevap vermiştir. Sorulara yanlış cevap veren öğrencilerin aynı öğrenciler olması dikkat çekicidir.

3.2.2. Eylem Planı 2

İkinci eylem planı 6. sınıf Türkçe kitabında yer alan dinleme metnine yönelik hazırlanmıştır. Yıllık planda metin için verilen kazanımlar belirlenerek eylem planında kazanımlara yönelik uygulamalar geliştirilmiş, çalışma kâğıdı hazırlanmıştır. Hazırlık aşamasında ilk eylemden elde edilen sonuçlardan yola çıkılarak ortamın ve bilgisayarların ders öncesinde hazırlanmasının çok önemli olduğu görülmüş ve eylemden önce dinleme ortamı, bilgisayarlar, dinleme materyali ve çalışma kağıtları hazırlanmıştır. Öğrencilerin dinleme için gerekli bilgisayar kulaklığını unutma ihtimaline karşı önlem alınmıştır.

Tablo 5. Eylem 2 öğretmen günlüğü notları

Notlar	Kodlar	Temalar
(1) İlk eylem uygulamasından sonra öğrenciler dersi sabırsızlıkla bekliyorlar. (2) Laboratuvarı öğrenciler hazırladı. (3) Bugün kulaklığı unutan yok.	Derse hazırlık	Hazırlık
(4) Öğrenciler dersin işleniş şekline alıştılar. (5) Vefa konusunda ön bilgilerini kontrol edecek soru cevap çalışması yaptık.	Önbilgi	
(6) Metnin başlığından ve görseller yola çıkarak tahminde bulunmaları istedim. Tahminlerini not aldılar. (7) Herkes derse katılıyor.	Derse katılım	Motivasyon
(8) Metni dinlemek için sabırsızlanıyorlar. (9) Bazen sesleri çok yükseliyor. (10) Hepsi söz almak istiyor.	Merak	
(11) Metni dinlediler. Sınıf çok sessiz. (12) Metni dinledikten sonra bazı öğrencilerin gözleri doldu. (13) Öğrenciler çok duygulandılar.	Duygusal tepki	
(14) Metnin konusuyla tahminlerini karşılaştırmalarını istedim. Eller havada.	Derse katılım	
(15) Anlamalarını bilmedikleri sözcüklerin anlamlarını tahmin ettiler. Çalışma kağıdındaki soruları yapıyoruz. Gayet zevkli gidiyor.	Duygusal tepki	Kazanımlara ulaşma
(16) Bazı öğrenciler metindeki duygusallıktan hala çıkamadı. Metnindeki duygusallık etkili oldu.		

(17) Metni anlama sorularını cevapladık. Cevaplar muhteşem.	Derse katılım	
(18) Çalışma kağıtlarındaki cevapları değerlendirdik. Sonuçlar harika. Dersin sonunda değerlendirme yaptık. Dersin geçen dinleme dersimiz gibi güzel geçtiğini söylediler.	Değerlendirme	Değerlendirme
(19) Sonraki dersimizin ne zaman olacağını sordular. Heyecanlı bekleyiş başlıyor.	Heyecan	

Tablo 5’te görüldüğü araştırmacının aldığı notlardan elde edilen verilere göre bilgisayar destekli dinleme çalışmasıyla öğrencilerin derse karşı motivasyonlarının arttığı görülmüştür. Bilgisayar destekli dinleme eğitiminin dinleme kazanımlarına ulaşma konusunda etkili olduğu görülmüştür. Dinlenen metnin öğrenci seviyesine uygun olması ve duygularına hitap etmesi öğrencinin derse katılımına olumlu katkı sağlamıştır. Ayrıca öğrencilerin dinleme eğitiminde karşılaştıkları “dinleme metninin ilgi çekici olmaması, sıkıcı olması, uzun olması, anlamı bilinmeyen kelimeler içermesi, yaş grubuna uygun olmaması” gibi sorunların uygun dinleme metinleri kullanılarak aşılabileceği görülmektedir.

Tablo 6. Eylem 2 çalışma kağıdındaki kelime sorusuna verilen cevapların durumu

Kelimeler	SCD	Öğrenciler
Çelim	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,12,13,14,15,16}
	Yanlış	Ö ₁₁
	Boş	----
İnilti	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	----
	Boş	----
Sağrı	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,7,8,9,10,12,13,14,15,16}
	Yanlış	Ö _{6,11}
	Boş	----
Maskaralık	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15}
	Yanlış	Ö ₁₆
	Boş	----
Alaca	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	----
	Boş	----
Kulübe	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	----
	Boş	----
Tayin	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	----
	Boş	----
İltifat	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	----
	Boş	----
Ahbap	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	----
	Boş	----

Çalışma yaprağındaki metinde geçen dokuz kelime verilmiştir. Kelimelerin anlamları metnin bağlamından hareketle tahmin edilmiştir. Kelimelerin anlamlarının tahmin edilmesinde sınıfta etkin katılım görülmüştür. Kelimelerin anlamlarını katılımcıların çoğu doğru tahmin etmiş ve kelimelerle ilgili cümleler oluşturmakta zorluk çekmemişlerdir. Anlamı bilinmeyen “sağrı, çelim ve maskaralık” sözcüklerin anlamları metnin bağlamından yola çıkılarak, betimsel, sözlü, yaşantısal, karşılaştırmalı, eşanlamlı ipuçları ile buldurulmaya çalışılmıştır. Kelimelerin sözlük anlamları TDK’nin internet sitesinden kontrol edilerek öğrencilerin tahminleriyle karşılaştırılmıştır.

Tablo 7. Eylem 2 çalışma kağıdındaki metni anlamaya yönelik sorulara verilen cevapların durumu

Sorular	SCD	Öğrenciler
Çalıların arasından neyin sesi gelmektedir?	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	---
	Boş	---
Yazar, köpeği nasıl betimlemektedir?	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	---
	Boş	---
Sahipleri, Mercan’dan neden ayrılmaktadır?	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	---
	Boş	---
Sahipleri, Mercan’ı kime emanet etmek istemektedir?	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	---
	Boş	---
Sahipleri eskiden yaşadıkları yere geri döndüklerinde Mercan’ı nasıl tanımaktadır?	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,12,13,14,15,16}
	Yanlış	Ö ₁₁
	Boş	---
Sahipleri taşındıktan sonra Mercan’a ne olmuştur?	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	---
	Boş	---
Yazar, Mercan’la ilgili neyi unutamadığını söylemektedir? Yazarın bu olayı unutamamasının nedeni nedir?	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,7,8,9,10,12,13,14,15,16}
	Yanlış	Ö _{6,11}
	Boş	---

Tablo 7’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğrencilerin çoğu metni anlamaya yönelik sorulara doğru cevaplar vermiştir. Metni anlamaya yönelik sorulara tüm öğrenciler cevap vermiştir, on altı öğrenciden sadece iki öğrenci iki soruya yanlış cevap vermiştir. Beş soruya öğrencilerin tamamı doğru cevap vermiştir.

3.2.3. Eylem Planı 3

Üçüncü eylem planı 6. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan dinleme metnine yönelik hazırlanmıştır. Yıllık planda metne yönelik kazanımlar gözden geçirilmiş, kazanımlara yönelik etkinlikler ve çalışma kâğıtları hazırlanmıştır. Hazırlık aşamasında önceki iki eylemden elde edilen sonuçlardan yola çıkılarak dinleme ortamı, bilgisayarlar, dinleme

materyali ve çalışma kağıtları önceden hazırlanmıştır. Öğrencilerin dinleme için gerekli bilgisayar kulaklığını unutma ihtimaline karşı önlem alınmıştır.

Tablo 8. Eylem 3 öğretmen günlüğü notları

Notlar	Kodlar	Temalar
(1) Öğrenciler mutlu. Uzun bir aradan sonra tekrar laboratuvardayız. (2) Laboratuvarı öğrenciler hazırladı. (3) Bugün kulaklığı unutan yok.	Derse hazırlık	
(4) Öğrenciler dersin işleniş şekline biliyorlar. (5) Empati konusunda ön bilgilerini kontrol edecek soru cevap çalışması yaptık. Araştırma ödevleri olan Kırgızlar konusunda yeteri bilgiye sahip değiller.	Önbilgi	Hazırlık
(6) Metnin başlığından ve görseller yola çıkarak tahminde bulunmaları istedim. Tahminlerini not aldılar. (7) Empatik dinleme hakkında bilgi verildi.	Derse katılım	
(8) Metnin konusu hakkında kafalar karışık. (9) Sürekli sorular soruyorlar. (10) Hepsi söz almak istiyor.	Merak	
(11) Metni dinlediler. Sessiz bir ortam. (12) Metni dinledikten sonra bazı öğrencilerde hayal kırıklığı oldu. (13) Öğrenciler metni mantıklı bulmadılar.	Duygusal tepki	Motivasyon
(14) Metnin konusuyla tahminlerini karşılaştırmalarını istedim. Tahminlerle metnin konusu çok farklı.	Derse katılım	
(15) Anlamalarını bilmedikleri sözcüklerin anlamlarını tahmin ettiler. Çalışma kağıdındaki soruları yapıyoruz. Diğer derslere göre daha yavaş gidiyor. Metinden kaynaklı.	Metnin uygunluğu	
(16) Bazı öğrenciler metindeki olayları tartışıyoruz. Metindeki olaylar ve metnin dili farklı geldi.	Duygusal tepki	
(17) Metindeki bireylerle empati kurmalarını istedim. (18) Empati kurduklarında nasıl davranacaklarını sordum. (19) Cevaplar ilginç. Metinde anlatılan olayları farklı yorumladılar.	Derse katılım	
(20) Metni anlama sorularını cevapladık.		Kazanımlara ulaşma
(21) Çalışma kağıtlarındaki cevapları değerlendirdik. Sonuçlar iyi. Dersin sonunda değerlendirme yaptık. Dersin geçen dinleme dersimiz kadar güzel geçmediğini metni sevmediklerini söylediler.	Değerlendirme	
(22) Metindeki bireylerle empati kurmalarını istedim.	Merak	

Tablo 8’de görüldüğü üzere araştırmacının aldığı notlardan elde edilen verilere göre dinleme eğitiminde “metnin öğrencinin yaş grubuna (seviyesine) uygun olmaması, metnin uzun olması” durumlarının olumsuz etkileri derste görülmüştür. Dinlenen metin hedeflenen kazanımlara ulaşılmasına yetersiz olduğu fark edilmiştir. Metnin “sıkıcı olması, dikkat çekici olmaması, uzun olması” öğrencilerin motivasyonunu düşürmüştür. Öğrencilerin kafasında soru işareti bırakan, olaylar arasında anlamlı bağlantılar kuramamalarına sebep olan, dili

öğrencilerin seviyesine uygun olmayan metinlerin dinleme eğitiminde hedeflenen kazanımlara ulaşmayı güçleştirdiği görülmüştür.

Tablo 9. Eylem 3 çalışma kağıdındaki kelime sorusuna verilen cevapların durumu

Kelimeler	SCD	Öğrenciler
Eyer	Doğru	Ö _{1,2,4,7,8,9,12,13,14,15}
	Yanlış	Ö _{3,5,6,10,11,16}
	Boş	----
Doğan	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	----
	Boş	----
Han	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,7,8,9,10,12,13,14,15,16}
	Yanlış	Ö _{6,11}
	Boş	----
Nasır	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15}
	Yanlış	Ö ₁₆
	Boş	----
Hanşa	Doğru	Ö ₁₃
	Yanlış	Ö _{1,3,8,11,14,16}
	Boş	Ö _{2,4,5,6,7,9,10,12,15}
Mesafe	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	----
	Boş	----
Mirasçı	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	----
	Boş	----
Kibir	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	----
	Boş	----

Tablo 9’da görüldüğü üzere çalışma yaprağında metinde geçen sekiz kelime verilmiş. Metnin bağlamından hareketle kelimelerin anlamlarının tahmin edilmesi istenmiştir. “Eyer ve hanşa” kelimeleri dışındaki kelimelerin anlamlarını katılımcıların çoğu tahmin etmiş ve kelimelerle ilgili cümleler oluşturmakta zorluk çekmemişlerdir. “Eyer ve hanşa” sözcüklerinin anlamları genel olarak yanlış tahmin edilmiştir. Anlamı bilinmeyen sözcüklerin anlamları metnin bağlamından yola çıkılarak, betimsel, sözlü, yaşantısal, karşılaştırmalı, eşanlamlı ipuçları ile buldurulmaya çalışılmıştır. Öğrenciler “hanşa” kelimesini ilk defa duyduklarını söylemişlerdir. Kelimelerin sözlük anlamları TDK’nin internet sitesinden kontrol edilerek öğrencilerin tahminleriyle karşılaştırılmıştır.

Tablo 10. Eylem 3 çalışma kağıdındaki metni anlamaya yönelik sorulara verilen cevapların durumu

Sorular	SCD	Öğrenciler
Sarıbay, kendisinden sonraki hanı seçmek için nasıl bir yol önermiş?	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	---
	Boş	---
Akdoğan kimin omzuna konmuş?	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}

	Yanlış	---
	Boş	---
Aksakallar niçin yeni handan evlenmesini istemişler?	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	---
	Boş	---
Han, evleneceği kızı nasıl seçmiş?	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	---
	Boş	---
Fakir kız, “Yalan ile doğrunun arasındaki mesafe ne kadar?” sorusuna ne cevap vermiş?	Doğru	Ö _{1,3,4,5,7,8,10,13,14,15}
	Yanlış	Ö _{2,6,9,11,12,16}
	Boş	---
Fakir kıza göre acı, üzüntü ve ayıp ne demekmiş?	Doğru	Ö _{1,3,4,5,7,8,10,13,14,15}
	Yanlış	Ö _{2,9,12}
	Boş	Ö _{6,11,16}
Han, eşini hangi konuda uyarmış?	Doğru	Ö _{1,3,4,5,7,8,10,13,15}
	Yanlış	Ö _{2,9,11,14,16}
	Boş	Ö _{6,12}
Han; karısına niçin kızmış, ona ne yapmasını söylemiş?	Doğru	Ö _{1,3,4,5,7,8,10,13,14,15}
	Yanlış	Ö _{2,11,14,16}
	Boş	Ö _{6,9,12}

Tablo 10’da görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğrencilerinden 10’u metindeki sorulara doğru cevap vermiştir. Sekiz öğrenci özellikle metnin son kısmıyla ilgili olan sorulara yanlış cevap vermiş veya cevap bölümünü boş bırakmışlardır. Öğrencilerin metnin son bölümüyle ilgili sorulara genel olarak yanlış cevap vermeleri dikkat çekicidir. Dinleme sürecinde öğrencilerin konsantrasyonları kaybettikleri değerlendirilmektedir. Uygulamada “metnin öğrencilerin ilgisini çekmemesi, uzun olması, dilinin öğrencilerin seviyesine uygun olmaması” durumlarının dinleme eğitimine yönelik olumsuz etkisi eylem süreci içinde yaşanarak görülmüştür.

3.2.4. Eylem Planı 4

Dördüncü eylem planı 6. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan dinleme metnine yönelik hazırlanmıştır. Yıllık planda metne yönelik kazanımlar gözden geçirilmiş, kazanımlara yönelik etkinlikler ve çalışma kâğıtları hazırlanmıştır. Hazırlık aşamasında önceki eylemlerden elde edilen sonuçlardan yola çıkılarak dinleme ortamı, bilgisayarlar, dinleme materyali ve çalışma kâğıtları hazırlanmıştır. Üçüncü eylem uygulamasında karşılaşılan “metnin öğrenci seviyesine uygun olmaması, dikkat çekici olmaması” sorunlarına yönelik olarak alternatif dinleme metni, metne uygun etkinlikler ve çalışma kâğıtları hazırlanmıştır. Öğrencilerin dinleme için gerekli bilgisayar kulaklığını unutma ihtimaline karşı önlem alınmıştır.

Tablo 11. Eylem 4 öğretmen günlüğü notları

Notlar	Kodlar	Temalar
(1) Uzun bir süre sonra tekrar dinleme dersindeyiz. Öğrenciler mutlu. (2) Laboratuvarı öğrenciler hazırladı. (3) Bugün kulaklığı unutan yok.	Derse hazırlık	Hazırlık

(4) Öğrenciler artık bu derse alıştı. (5) Empati konusunda ön bilgilerini kontrol edecek soru cevap çalışması yaptık. Empati konusunda araştırma yapılmış.	Önbilgi	
(6) Metnin başlığından ve görseller yola çıkarak tahminde bulunmaları istedim. Tahminlerini not aldılar. (7) Empatik dinleme hakkında bilgi verildi.	Derse katılım	
(8) Görsellerden yararlanarak metnin konusunu tahmin ettiler. Tahminler not edildi. (9) Hafif bir tedirginlik var. Önceki dinleme metninden kalma. (10) Eller havada. (11) Metni dinlediler. Sessiz bir ortam. (12) Metin çok kısa. (13) Öğrenciler metinden tatmin olmadı. (14) Bir memnuniyetsizlik var.	Merak Duygusal tepki	Motivasyon
(15) Metnin video versiyonunu izletmeye karar verdim. (16) Videoyu izlediler. (17) Şimdi sınıfın durumu daha iyi.	Hazırlık	
(17) Anlamalarını bilmedikleri sözcüklerin anlamlarını tahmin ettiler. (18) Çalışma kağıdındayız. (19) Eller havada. Metni anladılar ve sevdiler. (20) Metindeki bireylerle empati kurmalarını istedim. (21) Empati kurduklarında nasıl davranacaklarını sordum. (22) Metnin bağlamına uygun cevaplar geldi. (23) Metni anlama sorularını cevapladık. (24) Metni özetledik. Katılım gayet iyi.	Metnin uygunluğu Derse katılım	Kazanıma ulaşma
(25) Çalışma kağıtlarındaki cevapları değerlendirdik. Sonuçlar iyi. Dersin sonunda değerlendirme yaptık.	Değerlendirme	
(26) Bunun son uygulamamız olduğunu söyledim. Biraz üzüntü var.	Duygusal tepki	Değerlendirme

Tablo 11’de görüldüğü üzere araştırmacının aldığı notlardan elde edilen verilere göre bilgisayar destekli dinleme çalışmasıyla öğrencilerin derse karşı motivasyonlarının arttığı, bilgisayar destekli dinleme eğitiminin dinleme kazanımlarına ulaşma konusunda etkili ve verimli olduğu görülmüştür. Dinleme metninin ilgi çekici olmaması, sınıf seviyesine uygun olmaması gibi sorunlara çözüm olarak alternatif dinleme metinlerinin ve etkinliklerinin hazır bulundurulmasının gerekliliği fark edilmiştir. Dinlenen metnin öğrenci seviyesine uygun olması ve duygularına hitap etmesi öğrencinin derse katılımına olumlu katkı sağlamıştır. Katılımcıların araştırma eylemlerinin bittiğini duyduğunda üzölmeleri kullanılan bilgisayar destekli dinleme eğitimi modelinin öğrencilerin dinleme eğitiminde derse yönelik olumlu tutum geliştirmelerine yardımcı olduğu, derse yönelik motivasyonlarını arttırdığı konusunda fikir vermektedir.

Tablo 12. Eylem 3 çalışma kağıdındaki kelime sorusuna verilen cevapların durumu

Kelimeler	SCD	Öğrenciler
Duygu	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	----
	Boş	----
Mutluluk	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	----
	Boş	----

Gizem	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	----
	Boş	----
Yabancı	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	----
	Boş	----
Rüya	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	----
	Boş	----
Sözcük	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	----
	Boş	----
Davet	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	----
	Boş	----
Keder	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	----
	Boş	----
Tat	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	----
	Boş	----
Yanıt	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	----
	Boş	----

Tablo 12’de görüldüğü üzere çalışma yaprağında metinde geçen on kelime verilmiş. Metnin bağlamından hareketle kelimelerin anlamlarının tahmin edilmesi istenmiştir. Öğrencilerin tamamı kelimelerin anlamlarını doğru tahmin etmiştir. Metinde geçen kelimelerin günlük hayatta kullanılan kelimeler olması kelimelerin anlamlarını tahmin etmede kolaylık sağlamıştır. Kelimelerin anlamları TDK’nin internet sitesinden kontrol edilmiş ve öğrencilerin tahminleriyle karşılaştırılmıştır. Anlamı tahmin edilen kelimeler uygun cümleler kurulmuştur. Öğrencilerin derse katılma konusunda son derece istekli oldukları görülmüştür.

Tablo 13. Eylem 4 çalışma kağıdındaki metni anlamaya yönelik sorulara verilen cevapların durumu

Sorular	SCD	Öğrenciler
Adam sokakta ne yapıyormuş?	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	---
	Boş	---
Kör adamın önündeki kartonda ne yazılıymış?	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	---
	Boş	---
Kör adam neden istediği kadar para toplayamıyor?	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	---
	Boş	---
Yanına gelen adam kör adama ne teklif etmiş?	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	---

	Boş	---
Kartona yazılan yeni yazılar sonucunda ne olmuş?	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	---
	Boş	---
Metinde kaçınıcı kişi anlatım yapıldığını yazınız.	Doğru	Ö _{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16}
	Yanlış	---
	Boş	---

Tablo 13'te görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğrencilerin tamamı metni anlamaya yönelik sorulara doğru cevaplar vermiştir. Metnin kısa olması ve metinde öğrencilerin günlük hayatta kullandıkları kelimelere yer verilmiş olması metni anlamayı kolaylaştırmıştır. Metnin hem sesli hem de video görüntülü versiyonlarının dinlenmiş/izlenmiş olması metinde anlatılanların kavranmasına olumlu katkı sağlamıştır.

3.3. Gözlem Formu ile Elde Edilen Veriler

Tablo 14. Araştırma sürecinde yapılan gözlemin amacı ve boyutu

Amaç: Bilgisayar destekli dinleme eğitiminin verimlilik durumunu ortaya koymaktır.

Soru: Bilgisayar destekli dinleme eğitiminin verimlilik durumu nasıldır?

Araştırma sürecinde gerçekleştirilen gözlemlerle bilgisayar destekli dinleme eğitiminin verimlilik durumu araştırılmıştır. Araştırma sürecinde gerçekleştirilen gözlemlerle “Bilgisayar destekli dinleme eğitiminin verimlilik durumu nasıldır?” sorusuna cevap aranmıştır.

Araştırma boyunca dört eylem planı çerçevesinde dinleme eğitiminde bilgisayar destekli ortamlardan ve etkinliklerden yararlanılmıştır. Gerçekleştirilen eylemlerde gözlemlenen durumlar gözlem formuna işlenmiştir. Forma işlenen verilerden elde edilen bulgular kodlar ve temalar aracılığıyla tablolar halinde bütüncül olarak görselleştirilmiştir.

Tablo 15. Bilgisayar destekli dinleme eğitimiyle ilgili gözlem notları-1			
Tarih	Gözlem notları	Kod	Tema
14/02/2023 15/03/2023	(1) Dersin laboratuvarında olması heyecan verici. (2) Öğrenciler çok meraklı. (3) Öğrencilerin derse ilgisi çok yüksek. (4) Metni çok dikkatli dinlediler. (5) Derse katılım oranı çok yüksek. (6) Bilgisayardan metni dinlemek çok hoşlarına gitti. (7) Dinlerken notlarını aldılar. (8) Ortamda hiç gürültü yok. (9) Sorulara çoğu doğru cevaplar veriyor. (10) Sonraki uygulamanın ne zaman olduğunu soruyorlar.	Heyecan Derse katılım Merak	Kazanımlara ulaşma

Tablo 15 incelendiğinde bilgisayar destekli dinleme eğitiminde öğrencilerin dersi merak ve heyecanla bekledikleri, derse katılımın yüksek olduğu, derste gürültü olmadan metni dinleyebildikleri, metni anlamaya yönelik soruları doğru cevapladıkları ve derse karşı

İlgilerinin arttığı görülmektedir. Bilgisayar destekli dinleme eğitiminin kazanımları kavratmada ve dinleme eğitimi sorunlarını gidermede etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 16. Bilgisayar destekli dinleme eğitimiyle ilgili gözlem notları-2

Tarih	Gözlem notları	Kod	Tema
26/04/2023	(1) Öğrenciler derse heyecanla girdi. (2) Metnin konusuyla ilgili araştırma yapanlar çok az. (3) Araştırma yapanlar çok az bilgiye ulaşmış. (4) Metni dinlerken önceki kadar dikkatli görünmüyorlar. (5) Metin biraz uzundu. (6) Metnin sonuna doğru bazıları gözünü ekrandan başka yöne çevirdi. (7) Genel bir memnuniyetsizlik var. (8) Metin çoğunun hoşuna gitmedi. (9) Metindeki olayları saçma bulduklarını söylediler. (10) Metinde geçen bazı kelimelerin anlamlarını bilmediklerini söylediler. (11) Sorulara doğru cevap verenlerin sayısı öncekilere göre az. (12) Metin öğrencilerin dikkatini çekmedi.	Heyecan Hazırlık Öğrenci seviyesine uygunluk Akıcılık İlgi çekicilik	Ön hazırlık Dinleme metni

Tablo 16 incelendiğinde dinleme metninin öğrencinin seviyesine uygun olmaması durumunda öğrencilerin derse karşı ilgisini kaybettikleri, derse katılmakta zorlandıkları, motivasyonlarının düştüğü, hedeflenen kazanımlara ulaşma konusunda zorluklar yaşandığı görülmektedir.

Tablo 17. Bilgisayar destekli dinleme eğitimiyle ilgili gözlem notları-3

Tarih	Gözlem notları	Kod	Tema
24/05/2023	(1) Öğrenciler derse heyecanla karışık kaygıyla girdi. (2) Bir önceki derste dinledikleri gibi bir metin olmamasını istiyorlar. (3) Bugün için alternatif bir video hazırladım. (4) Derse katılım güzel. (5) Metnin kısa olmasından şikâyet ediyorlar. (6) Metnin video versiyonunu izlettim. (7) Bu daha çok hoşlarına gitti. (7) Metni çok iyi anladılar. (8) Metinle ilgili soruları hepsi doğru yaptı. (9) Metinde kullanılan dil çok sade. (10) Eylem uygulamamızın sonuncu olduğu duyunca üzüldüler.	Heyecan Kaygı Ön hazırlık Kısa metin Video Duygusal tepki	Ön hazırlık Kazanımlara ulaşma

Tablo 17 incelendiğinde öğrencilerin kısa dinleme metinlerinden hoşlanmadıkları görülmektedir. Dinleme metninin görseller yardımıyla desteklenmesi veya video olarak oynatılması daha dikkat çekici olmaktadır. Dinleme metninin alternatiflerini destekleyecek farklı görsel veya videoların hazır bulundurulmasının dersin işlenişine katkı sunduğu görülmektedir. Öğrencilerin eylem araştırmasının bittiği duyduklarında verdikleri duygusal tepkiler dinleme eğitiminde bilgisayar destekli uygulamaların öğrencide derse yönelik olumlu tutum geliştiğinin işareti olarak görülmüştür.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmada “Bilgisayar destekli dinleme eğitiminin verimlilik durumu nasıldır?” sorusuna cevap aranmıştır. Dört hafta ve toplamda sekiz ders saati süren uygulama sonunda dinleme eğitiminde bilgisayar destekli uygulamaların öğrencilerin derse yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği, motivasyonlarını arttırdığı, karşılaşılan bazı dinleme eğitimi sorunları gidererek dinleme eğitiminin verimliliğini arttırdığı, hedeflenen kazanımlara ulaşmada olumlu katkı sağladığı ve dinleme eğitiminin verimli bir süreç içinde yürütülmesine katkı sağladığı sonucuna varılmıştır.

Araştırmada elde edilen sonuçlar Vural Özkip’in (2009), Akalan’ın (2012), Ciğerci’nin (2015), Demirkan’ın (2017), Gürsoy’un (2017), Gezer’in (2020) yaptığı araştırmaların sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Vural Özkip (2009) yaptığı araştırmada bilgisayar destekli öğretimin geleneksel öğretime göre öğrencilerin motivasyonunu arttırmada daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Akalan’ın (2012) yaptığı araştırmada geleneksel öğretim programına göre bilgisayar destekli öğretim programının öğrencinin akademik başarısını arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Ciğerci’nin (2015) yaptığı araştırmada dinleme eğitiminde dijital hikayelerin kullanılmasının öğrencilerin dinlemeye yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir. Gürsoy’un (2017) yaptığı araştırmada video materyal kullanmanın öğretmen üzerinde olumlu etkiye sahip olduğu, öğrencilerin kelime bilgilerini arttırdığı, dinleme becerilerini geliştirmede olumlu katkı sağladığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Demirkan’ın (2017) yaptığı araştırmada öğretimde bilgisayar destekli sistemlerin kullanılmasının öğrencileri eğlendirdiği ve derse karşı dikkat toplamada yardımcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gezer’in (2020) dinleme eğitiminde dijital materyallerin kullanılmasıyla ilgili yaptığı araştırmada dijital materyal kullanımının öğrenciler üzerinde dinlediğini anlama, motivasyon sağlama yönünden yarar sağladığı; öğretmen ve öğrencilerin dijital materyal kullanma konusunda olumlu görüşlerinin olduğu; dinleme eğitimine olumlu katkı sunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonucunda dinleme eğitiminde bilgisayar destekli uygulamaların kullanılmasının öğrencilerin derse yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği, motivasyonlarını arttırdığı, dinleme eğitiminde karşılaşılan sorunlardan gürültü, ses kaynağına uzaklık, dikkat dağıtıcı unsurlar, metnin görsellerinin bulunmaması, etkileşimli tahtanın bozuk/ayarsız olması, vakit kaybı gibi sorunları gidermede etkili olduğu, hedeflenen kazanımları kavratılmasında ve dinleme eğitiminin verimli bir süreç içinde yürütülmesine katkı sağladığı sonucuna varılmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgular ve bulgulardan hareketle ulaşılan sonuçlara göre bilgisayar destekli dinleme eğitimi üzerine araştırma yapacaklara şu önerileri sunulabilir:

- Dinleme becerisi üzerine yapılacak araştırmalarda dinleme sorunlarını tespit edip sorunları en aza indirerek dinleme eğitiminde hedeflenen kazanımlara ulaşmayı sağlayacak yeni yöntem ve uygulamalar üzerinde durulabilir.

- Öğrencilerimizin sosyal hayatlarında günümüz teknolojisiyle yaşadıklarını, algı ve ilgilerinin bu yönde geliştiğini görerek eğitimde bu teknolojik olanaklardan faydalanmak, ilgi duydukları bir alan yardımıyla derse karşı motivasyonlarını arttırmaya yönelik çalışmalar yapılabilir.

- Dinleme eğitiminde kullanılacak teknoloji temelli yöntemlerin bulunması, bu yöntemler içinde kullanılacak dijital materyallerin üretilmesi, bu yöntem ve materyallerin dinleme eğitimine sağlayacağı katkının ölçülmesi üzerine çalışmalar yapılabilir.

- MEB'in teknolojik altyapı konusundaki çalışmaları (FATİH Projesi, EBA) ve günümüz yaşantısının gereği haline gelen teknolojik uygulamaları göz önünde bulundurularak dinleme eğitiminde olumlu katkı sağladığı görülen BT tabanlı eğitim uygulamaları ve materyalleri dinleme eğitiminde kullanılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Akalan, M. E. (2012). Bilgisayar destekli programlı öğretim yaklaşımına göre hazırlanmış öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersinin öğrencilerin akademik başarısına etkisi ve öğrenci görüşleri. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Akçay, A. (2018). Dinleme/izleme eğitimi. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Akkaya, N. ve Ünal, E. (2016). Sözlü iletişim. Fatma Susar Kırmızı (Ed.), İlk ve ortaokullarda Türkçe öğretimi 2015 programına uygun içinde (s. 61-73). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Akyol, H. (2010). Yeni programa uygun Türkçe öğretim yöntemleri (3. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Altunkaya, H. (2018). Dinleme türleri. A. Akçay (Ed.), Dinleme izleme eğitimi içinde (s. 87). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Alyılmaz, C. (2010). Türkçe öğretiminin sorunları. *Turkish Studies*, 5 (3), 728-749.
- Aytan, T., Güney, N., Şahin, E. Y. ve Bayar, A. (2014). Altıncı sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerinin taşınabilirlik değişkeni açısından değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 269-285.
- Başkan, Ö. (2003). Bildirişim insan-dili ve ötesi. İstanbul: Multilingual.
- Banguoğlu, T. (2004). Türkçenin grameri. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Bello, A. A. (2018). Curriculum implementation: Strategies for mounting listening skills among junior secondary school students. *Journal of Pedagogical Research*, 2(1), 63-77.
- Bozkurt, F. (2004). Türkiye türkçesi. İstanbul: Kapı Yayınları.
- Büyükkız, K. K. ve Hasırcı, S. (2013). Anadili öğretiminde konuşma becerisinin yeri. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 1(1), 57-63.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2008). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Ciğerci, (2015). İlkokul dördüncü sınıf Türkçe dersinde dinleme becerilerinin geliştirilmesinde dijital hikâyelerin kullanılması. (Yayınlanmamış doktora tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

- Çaylı, C., ve Göçer, A. (2021). Ortaokul Türkçe derslerinde dinleme sürecine yönelik uygulamalar üzerine bir araştırma. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 8(1), 21-43.
- Çelikbaş, K. A. (2010). Anlama / Dinleme stratejilerinin kullanımı ile dinlediğini anlama düzeyi arasındaki ilişki. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- Demirel, Ö. (1999). İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Demirkan, S. (2017). İlk yardım konusunun öğretiminde bilgisayar destekli animasyon kullanımı ve bir uygulama örneği: Beşinci sınıflar (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Doğan, Y. (2008). İlköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin dinleme becerisini geliştirmede etkinlik temelli çalışmaların etkililiği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 261-268.
- Doğan, Y. (2011). Dinleme eğitimi. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Doğan, Y. (2013). Dinleme eğitimi: kuram, uygulama, ölçme ve değerlendirme. A. Güzel ve H. Karatay (Editörler), *Türkçe öğretimi el kitabı içinde* (s. 151-175). Ankara: Pegem Akademi.
- Ergin, M. (1999). Türk dil bilgisi. İstanbul: Bayrak Yayınları.
- Ergin, A. & Birol, C. (2000). Eğitimde İletişim. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Güneş, F. (2013). Türkçe öğretimi yaklaşım ve modeller. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Göçer, A. (2012). Dil-kültür ilişkisi ve etkileşimi üzerine. *Türk Dili*, 729(1), 50-57.
- Göçer, A., ve Bıyık, T. (2022). Dinleme becerisi ile ilgili yapılan çalışmaların genel görünümü üzerine bir inceleme. *Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 98-123.
- İşeri, K. ve Yılmaz, İ. (2008). Dinleme edimine ilişkin etkinliklerin değerlendirilmesi. *Dil Dergisi*, 139, 7-24.
- Johnson, O. K. (1951). The effect of classroom training upon listening comprehension. *The Journal of Communication*, S. I, s. 57-62.
- Kahtalı, B. D., Bahadır, Oğuz., Cayhan, C., ve Taşkın, N. Türkiye’de dinleme eğitiminin geldiği nokta (2017-2019 yılları). *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, (4), 645-663.
- Kardaş, M. N. ve Harre, T. (2015). 6-8. sınıf öğrencilerinin Türkçe dinleme/ izleme becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlik önerileri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13, 264-291.
- Kaya, D. (2014). Dinleme eğitimi. Yılmaz, M. (Ed.), *Yeni gelişmeler ışığında Türkçe öğretimi içinde* (s. 1741). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Kurudayıoğlu, M., ve Kiraz, B. (2020). Dinleme stratejileri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(2), 386-409.
- Kemiksiz, Ö. (2015). Türkçe öğretiminde eleştirel dinleme. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (ERZSOSDE) ÖS-II*: 299-316.
- Keçik, İ. & Uzun, L. (2004). Türkçe sözlü ve yazılı anlatım. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları

- Kurt, E. (2018). Altıncı sınıf Türkçe dersi kavram öğretiminde animasyon ve hikâye kullanımının başarıya etkisi. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Kurt, P. (2006). Zarf-fiillerin Anlam Farklılıklarının Kavratılması. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Maden, S. ve Durukan, E. (2011). Türkçe öğretmeni adaylarının dinleme stillerinin çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 3(4), 101-112.
- MEB (2019). Türkçe dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar). Ankara: Millî Eğitim Basımevi.
- Melanlıoğlu, D. (2012). Dinleme becerisine yönelik ölçme değerlendirme çalışmalarında üstbiliş stratejilerinin kullanımı. Turkish Studies, 7(1), 1583-1595.
- Özbay, M. (2006). Türkçe özel öğretim yöntemleri II. Ankara: Öncü Kitap.
- TDK (2019). <http://www.tdk.gov.tr/> Erişim tarihi: 25.04.2022 Tompkins, G. E. (2009). Language arts: Patterns of practice. Pearson Education.
- Saussure, F. (1998). Genel dilbilim dersleri (Çev. Berke Vardar). İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Sevim, O. (2018). İletişim ve dinleme. A. Akçay (Ed.), Dinleme izleme eğitimi içinde (s.37). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Vural Özkıp, E. (2009). Bilgisayar destekli İngilizce öğretiminin öğrenci motivasyonuna etkisi. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Niğde Üniversitesi, Niğde.
- Yalçın, S. K. ve Şengül, M. (2007). Dilin iletişim süreci içerisindeki rolü ve işlevleri. Turkish Studies, 2(2), 749-769.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2011). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, N. ve Kılınç, A. (2015). Dinleme stratejileri öğretiminin beşinci sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerilerine etkisi. Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (ERZSOSDE), ÖS-II, 17-34.
- Yıldız, N. (2015). Dinleme stratejileri öğretiminin beşinci sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerilerine etkisi. (Yayımlanmamış doktora tezi), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.

Etik Kurul Belgesi: Bu bilimsel araştırma, Erciyes Üniversitesi 28/06/2022 tarih ve 284 sayılı Etik Kurul Kararı gereğince Etik Kurul İzin Belgesi alınarak hazırlanmıştır.